

Petra Jonášová: *Zachovávání soboty v Církvi adventistů sedmého dne*. FHS UK, Praha 2018, 51 s.

Slavení soboty (autorka preferuje emický termín „zachovávání“, což lze bez problémů přijmout) je jedním z nejviditelnějších vnějších znaků Církve adventistů sedmého dne a vzhledem ke své odlišnosti od majoritního úsu, i z dalších důvodů nepochybně slouží jako jeden z nejdůležitějších sebevymežujících rituálů tohoto společenství. Antropologický výzkum slavení soboty ve vybraném sboru českého sdružení CASD je proto rozhodně dobře zvoleným tématem bakalářské práce. Autorka ji rozdělila na kratší, kontextuální úvod (teoretickému zázemí je věnována jen kpt. 2.3, nikoli celá „Teoretická část“) a poněkud rozsáhlejší popis vlastního výzkumu a jeho zjištění, spočívající jednak v modelové deskripci „adventistovy soboty“ (rozsáhlá kpt. 3.2.1), jednak v uchopení tohoto tématu prostřednictvím výše zmíněných teorií (kpt. 3.2.2 – 3.2.5). Vůči tomu lze vznést námitku, že zatímco kapitola 3.2.1 je v podstatě deskriptivní povahy, následující kapitoly mají analytický charakter a měly by proto být výrazněji odděleny; nutno však konstatovat, že jde o marginálii, která zásadněji neruší logicky smysluplnou výstavbu textu.

Závažnější výhrady mám vůči informacím uváděným v kontextualizační části práce, a to tím spíš, že autorka je sama členkou CASD a současně měla možnost využít kvalitní, dobře dostupnou literaturu (viz rozumně zvolený seznam pramenů a literatury na s. 49–51). Teoretické ukotvení práce prostřednictvím sociálního rozměru žité religiozity a konceptu rituální čistoty (s. 16–19, později k tomu přibude ještě rituál jako takový) je určitě vhodné, chybí však neméně důležitý vztah k majoritě. Právě svým specifickým slavením soboty a důrazem na ně se přeci adventisté liší od majority, v minulosti – v období pracovních sobot – právě toto bylo jedním z nejdůležitějších projevů negativních postojů vůči nim (srov. Piškula, který mj. hodnověrně dokazuje, že šlo o jeden z důvodů zákazu v letech 1952–56, i to že právě proto byli adventisté k zákazu zvoleni „na zkoušku“ před jinými malými církvemi – nic z toho autorka ve své práci neuváděla, ačkoli jde o nanejvýš relevantní skutečnosti). Na druhou stranu slavení soboty umožňovalo snadno spoluzívat modliteben jiných církví (k tomu docházelo i pod taktovkou státu, mj. kvůli faktickému ukradení všech bohoslužebných prostor, které církev vlastnila před rokem 1952), ani o tom není v práci zmínka. Výklad adventistického důrazu na zachovávání soboty (s. 13–15) je neúplný, chybí mu širší kontext: vztah k judaismu, historický původ atd. – autorka se bývala mohla opřít např. o sborník *The Sabbath in Jewish and Christian Traditions* (New York 1991).

Pominu-li tyto koncepční nedostatky, obsahují úvodní kapitoly posuzované práce řadu věcných nepřesností nebo vyložených omylů:

- CASD nelze považovat za synonymum celého adventního hnutí 19. stol., byť je dnes jeho nejrozsáhlejší dědičkou (ad s. 8);
- Ani „Čechy“, ani celé (pozdější) Předlitavsko neotevřel protestantským misiím tzv. protestantský patent z roku 1861 (s. 8), nýbrž říšský zákon č. 1874/68;
- V dalším výkladu (s. 9) zcela chybí popis právního postavení (soustava spolků) adventistické církve v meziválečném období a za protektorátu, resp. i v letech 1945–50 – tzv. církevní zákony z roku 1949 CASD nepochybně omezovaly, zároveň ale umožnily její legalizaci;
- Obdobně není vysvětlena v textu zmiňovaná finanční a mocenská krize v CASD po znovupovolení (s. 9), výklad pozdějšího vývoje tohoto společenství, určujícího současný stav, je stažen do několika vět;
- Tvrzení, že normalizace „nezrušila některé církevní výdobytky Pražského jara“ (s. 10), je problematické – v souvislosti s CASD platí, že církev byla relativně protežována za svoji

absolutní konformitu (tj. za to, že se Pražského jara prakticky neúčastnila – autorka to ve svém textu ostatně uvádí);

- CASD nebyla „registrována“ 1. 9. 1991 (s. 10);
- Sčítání lidu se nekonalo v roce 2016 (s. 10), nýbrž 2011;
- Bělka rozhodně netvrdí, že „žité náboženství není ... to aktuálně praktikované“ (s. 16), apod.

Lépe dopadá empirická část práce, neboť autorčina dobrá obeznámenost s terénem vylučuje závažnější pochybení. Autorka se proto kupř. vedle bohoslužeb zcela náležitě podrobně věnovala i dalším společným aktivitám sboru a lze souhlasit i s jejími interpretacemi jednotlivých činností a jejich sociálního rozměru – jídlo, oblečení apod. (s uvedenou výhradou, že tyto interpretace míří téměř vždy dovnitř společenství, jde o sebeidentifikační, nikoli sebevymežující praktiky). Co tím však přinesla nového? Obávám se, že celá empirická část práce je jen potvrzením předem známých skutečností a při takto vymezeném výzkumu ani nemohla být něčím jiným.

V práci se příležitostně objevují pravopisné nedostatky (několikrát skloňování zájmena „jenž“), stylistické neobratnosti (častěji např. vazba „autor XYZ“, např. s. 16, 17; opačná hierarchizace: „stejně jako Lužný i Geertz“ na s. 36) nebo nevhodné termíny („teorie znečištění“ na s. 38), jejich výskyt však nepřekračuje únosnou míru. Z formálního hlediska mnohem závažnějším nedostatkem je to, že autorka nerozlišuje mezi prameny a sekundární literaturou a jejich seznam (s. 49–50) má i další problémy:

- Bartoňův článek je citován bez stránek, vydavatelem LF přitom není KTF UK;
- Michal Krchňák není jediným překladatelem ČSP;
- „SLON“ místo „Sociologické nakladatelství“;
- Články z *Carga* a *Biografu* bez stránek, jako by šlo o citace z internetu (ve druhém případě explicitně) – v tom případě zase ale bez data přístupu.

Petra Jonášová si pro svoji bakalářskou práci vybrala důležité a zajímavé téma, ze svého hlediska nadto poměrně snadné vzhledem k přístupu k terénu a primordiálním znalostem. Tím spíš překvapuje, jak nedokonale se s ním vyrovnala. V kontextuálních pasážích práce obsahuje řadu chyb a teoretických nedostatků, empirická část nepřináší (v dané situaci asi ani nemůže přinést) nic nového. Z těchto důvodů sice předloženou bakalářskou **doporučuji k obhajobě**, hodnotím nicméně jen jako **dobrou**.

V Praze dne 30. července 2018

Prof. PhDr. Zdeněk R. Nešpor, PhD.